

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Strategija za trajnostno konkurenčnost gradbenega sektorja in gradbenih podjetij

(COM(2012) 433 final)

(2013/C 198/07)

Poročevalec: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Soporočevalec: **Enrico GIBELLIERI**

Evropska komisija je 7. septembra 2012 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske Unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Strategija za trajnostno konkurenčnost gradbenega sektorja in gradbenih podjetij

COM(2012) 433 final.

Posvetovalna komisija za spremembe v industriji, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 12. marca 2013.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 489. plenarnem zasedanju 17. in 18. aprila 2013 (seja z dne 17. aprila) s 128 glasovi za, 2 glasovoma proti in 7 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja akcijski načrt Komisije za trajnostno konkurenčnost gradbenega sektorja, objavljen julija 2012.

1.2 EESO priznava strateški pomen gradbenega sektorja za evropsko gospodarstvo glede na njegov prispevek k BDP, njegovo vlogo pri zaposlovanju in kot dejavnika gospodarske rasti.

1.3 EESO meni, da je gradbeni sektor pomemben akter pri zmanjšanju potreb EU po energiji, zmanjšanju ekološkega odtisa človeštva ter blažitvi učinkov podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. EESO pričakuje, da bo akcijski načrt pripomogel k temu, da se bo sektor lažje spoprijel s temi pomembnimi družbenimi izzivi.

1.4 Gradbeni sektor, ki predstavlja skoraj 10 % BDP Unije, ima ključno vlogo pri zagotavljanju dobrega stanja gospodarstva kot celote. Oblikovalci politik na nacionalni ravni morajo pri prizadevanjih za rast sodelovati z gradbenim sektorjem, kot je to storila Komisija s tem sporočilom, in poskrbeti za to, da sektor ob ustreznih finančnih in regulativnih pogojih lahko prispeva k rasti, ustvarjanju delovnih mest in varovanju okolja, kar državljeni EU upravičeno zaslužijo.

EESO meni, da gradbeništvo ne potrebuje neposredne finančne podpore v obliki subvencij, ampak da bi morali s pomočjo akcijskega načrta ustvariti politični in regulativni okvir, ki mu bo omogočil, da optimalno prispeva h gospodarski rasti, socialni blaginji in ravnanju z okoljem. Sem sodi tudi zagotavljanje ustreznih javnih in zasebnih naložb za podporo dobro delujočih projektov; gospodarstva držav članic se večinoma

financirajo z bančnimi posojili, zato bi bilo treba nemudoma sprejeti učinkovite ukrepe za izboljšanje dostopa MSP do posojil, med drugim tudi z razvojem posebnih instrumentov za jamstva in posredna osebna jamstva.

1.5 Zelo pomemben dejavnik za konkurenčnost evropskega gradbeništva na notranjem in mednarodnem trgu je tudi enostaven, stabilen in usklajen okvir na področju regulacije in standardizacije EU.

1.6 EESO se globoko zaveda, da varčevanje sicer prispeva k ponovni strukturni uravnoveženosti, ne prispeva pa k ponovni rasti. Ravno nasprotno, v mnogih državah še pogloblja gospodarsko krizo. Za zagotavljanje prihodnjih možnosti za rast in zaposlovanje so v Evropi nujne naložbe v trajnostne stavbe in infrastrukturo.

1.7 Organizirana civilna družba poziva Komisijo, Evropski parlament, Svet in vlade držav članic, naj naložbe v trajnostne stavbe in kritično infrastrukturo obravnavajo kot strateški prispevek k prihodnji gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest ter ne le kot še eno obliko javne porabe. EESO poleg tega priporoča, da se tovrstne naložbe ne upoštevajo pri oceni uspešnosti države v okviru Pakta za stabilnost in rast.

1.8 V obnovi čedalje starejšega stavbnega fonda EU je ogromen potencial za zmanjšanje potreb po energiji, ki je potrebno za doseg ciljev EU na področju zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 20 % in potreb po energiji za 20 %. S tem bi tudi zmanjšali uvoz energije iz fosilnih goriv in pripomogli k temu, da se več bogastva EU zadrži v Evropi, s tem pa

bi tudi prispevali k ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest v sedanji finančni in gospodarski krizi. Za uresničitev tega potenciala morajo države zagotoviti ustrezne finančne in fiskalne spodbude, ki bodo trg usmerjale k večjemu varčevanju z energijo ter zmanjševale vrzeli v znanjih in spretnostih.

1.9 Še en velik izziv je posodabljanje evropske prometne, energetske in širokopasovne infrastrukture za zadostitev potreb prihodnjih generacij ter zagotovitev mednarodne konkurenčnosti Evrope in njene privlačnosti za neposredne tuje naložbe. Če vlade ne bodo uvidele pomena tovrstnih naložb, obstaja nevarnost, da bo Evropa tako gospodarsko kot tudi z vidika socialne blaginje zaostala za ostalim svetom.

1.10 Sektor se bo moral spopasti z novimi izzivi na področju grajenega okolja, ki jih prinašajo demografske spremembe. Sem sodijo posledice staranja prebivalstva za dostop do grajenega okolja. EESO je seznanjen z delom, ki ga Evropski odbor za standardizacijo (CEN) opravlja po naročilu Evropske komisije za prilagoditev ustreznih standardov načelom "načrtovanja za vse". Gradbeni sektor se sooča tudi s problemom starajoče se delovne sile. EESO v zvezi s tem opozarja na strategijo Evropa 2020 za pametno, vključujočo in trajnostno rast ⁽¹⁾ in izzive za gospodarstvo na splošno.

1.11 Poleg tega, da gradbeni sektor prispeva k blažitvi podnebnih sprememb, prilagajanje na posledice podnebnih sprememb pomeni nove izzive za grajeno okolje, s katerimi se bo sektor moral spoprijeti. Sem sodijo posledice ekstremnih vremenskih pojavov, zaradi katerih so potrebni odpornejše grajeno okolje in ustrezne zaščitne strukture. EESO poudarja, da je to treba upoštevati tudi v okviru obstoječih tehničnih standardov, kot so standardi Eurocodes.

1.12 Gradbeništvo ima pri obvladovanju teh izzivov lahko ključno vlogo, pod pogojem, da so na voljo potrebne naložbe. Projektne obveznice, ki so sicer način za zagotavljanje dodatnega zasebnega financiranja za projekte, ne morejo nadomestiti javnih naložb.

1.13 Mnoga podjetja gradbenega sektorja, zlasti MSP, čutijo močne pritiske zaradi zamud pri plačilih strank javnega in zasebnega sektorja. Da se zagotovi preživetje podjetij, je treba ustrezno izvajati Direktivo 2011/7/EU o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih. Odbor zlasti poudarja, da je za celovito izvajanje določb Direktive 2011/7/EU in uresničitev njenih ciljev treba pri javnih naročilih skrajšati roke za plačilo/prejem na največ 30 dni in poskrbeti za spoštovanje teh rokov

z dejanskim plačilom računov, tako da se sprejmejo ustrezni fiskalni in upravni ukrepi (med drugim v zvezi s pridobitvijo bančnih posojil za poravnava zaostalih plačil). EESO meni, da je treba nujno rešiti problem zaostankov plačil, do katerih je prišlo še pred prenosom Direktive 2011/7/EU. Zelo velike zamude pri plačilu računov v okviru javnih naročil resno ogrožajo konkurenčnost, donosnost in preživetje podjetij. Države, v katerih so doslej veljali krajši plačilni roki, ne bi smele izkoristiti odstopanj, ki jih dopušča direktiva, za podaljšanje teh rokov. EESO v zvezi s tem priporoča največ 30-dnevni plačilni rok za poravnava računov (vključno s prevzemom in preverjanjem).

1.14 Da ne bi ogrozili ali občutno omejili možnosti za oživitev gospodarstva, EESO poudarja, da je treba znova spodbuditi in povečati bančna posojila za vlagatelje in realno gospodarstvo; priporoča izogibanje pretiranemu bonitetnemu nadzoru pri dodeljevanju posojil in prednostnemu razvrščanju naložb v obliki dolžniških vrednostnih papirjev, saj bi to ogrozilo posojila podjetjem, ki so preživela obdobje krize. Za vsakodnevno preživetje mnogih podjetij, zlasti MSP, so ključna premostitvena posojila. Zato sedanje omejeno kreditiranje bank predstavlja resnično grožnjo za preživetje teh podjetij. Da ne bi nadalje zaostri kreditnega krča, pravila skrbnega in varnega poslovanja, kot so tista, predlagana v okviru sporazuma Basel III, ne bi smela nadalje zaježiti bančnih posojil realnemu gospodarstvu. Zato bi bilo treba možnost ugodnih denarnih posojil pri ECB povezati z zahtevo, da mora biti pomemben del teh v prid realnemu gospodarstvu.

1.15 Pri ustvarjanju trajnostnega in konkurenčnega gradbeništva je zelo pomembno zagotoviti dobre delovne pogoje v sektorju. Atkinsovo poročilo iz leta 1993 ⁽²⁾ ugotavlja, da gradbeni sektor, ki temelji na negotovih delovnih razmerjih, kot je navidezna samozaposlitev, zavira produktivnost. Zato bi moral akcijski načrt vsebovati tudi strategije za stabilizacijo zaposlenosti in preprečevanje nezakonitih praks, kot je navidezna samozaposlenost, v sektorju.

1.16 Ne glede na oblike zaposlovanja so potrebne spodbude za usposabljanje delovne sile in ponudbo možnosti za vseživljenjsko učenje.

1.17 Izogibanje spoštovanju pravil in izpolnjevanju socialnih obveznosti izkrivlja trg gradbeništva. Zato je treba zagotoviti enake konkurenčne pogoje, ki temeljijo na izpolnjevanju obstoječih predpisov in socialnih določb, ki veljajo v državi gostiteljici. Treba je uporabiti ustrezne mehanizme izvajanja, da se zagotovi izpolnjevanje pogojev v državi gostiteljici.

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije COM(2010) 2020 z dne 3. marca 2010. Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast.

⁽²⁾ Secteur, Strategic Study on the Construction Sector: Final Report: Strategies for the Construction Sector (Strateška študija gradbenega sektorja, končno poročilo: strategije za gradbeni sektor), WS Atkins International (1993).

1.18 EESO poziva evropske institucije in države članice, naj zaostrijo svojo politiko in sprejmejo konkretne ukrepe proti vplivu korupcije in kriminalnih organizacij na javne razpise, zlasti za velike infrastrukturne projekte, ker uporaba groženj in nasilja ustvarja nesprejemljivo in nepošteno konkurenco ter omejuje svobodo in demokracijo.

1.19 EESO poudarja, da bi morale imeti države članice možnost, da izvajajo veljavne in dodatne ukrepe nadzora ali upravne formalnosti, za katere oceni, da so učinkovite in potrebne. Pri tem je treba zagotoviti, da se ti ukrepi preverjanja, spremljanja in izvajanja, pa tudi učinkovite in ustrezne inšpekcije, dejansko izvajajo, da se zagotovi skladnost z nacionalno zakonodajo in direktivo o napotitvi delavcev (št. 96/71/ES).

1.20 Za delavce migrante bi morali biti zagotovljeni minimalni socialni pogoji in/ali enaka obravnava na podlagi pogojev in predpisov, ki veljajo v državi gostiteljici. Za preprečevanje socialnega dumpinga in neenake obravnave delavcev migrantov pred zakonom bi morali uvesti ustrezne mehanizme uveljavljanja pravil.

1.21 Za povečanje produktivnosti je treba povečati delež raziskav in razvoja v gradbeništvu. Potrebna je politika, ki spodbuja neprestane inovacije, večjo produktivnost na podlagi usposobljenosti delovne sile, pametne nove proizvode in organizacijo dela ter kakovostna delovna mesta. Pri tem je lahko okoljska tehnologija eno od gonil novega razvoja.

1.22 EESO podpira pravične in uravnotežene pogodbene pogoje v vseh državah članicah EU, ki bi morali veljati tudi za podjetja iz tretjih držav, ki so dejavna na trgu gradbeništva v EU. Spodbujanje oddaje javnih naročil v skladu z načelom ekonomsko najugodnejše ponudbe (namesto glede na najnižjo ceno) ter dosledno zavračanje nenavadno nizkih ponudb sta temeljna dejavnika učinkovite in poštene konkurence.

1.23 Da bi gradbeništvo lahko bolje prispevalo k trajnostnemu razvoju, EESO priporoča, da se sredstva ocenjujejo in izračunavajo na podlagi njihovega celotnega življenjskega cikla. Kjer je to primerno, bi morale tovrstne ocene temeljiti na standardih, ki jih je pripravil ali sprejel Evropski odbor za standardizacijo (CEN).

1.24 EESO pozdravlja ustanovitev foruma EU na visoki ravni za gradbeništvo in želi v njem sodelovati, da bi povečal skladnost politik EU, ki se nanašajo na gradbeni sektor.

2. Ozadje

2.1 Gradbeni sektor v EU s 27 državami članicami sta resno prizadela finančna kriza, ki se je začela leta 2008, in upad gospodarske rasti v gradbeni dejavnosti neposredno po tem. Do ponovne rasti ni prišlo zaradi izbruha krize državnega dolga v euroobmočju in uvedbe programov varčevanja v mnogih državah članicah.

2.2 Kljub temu je gradbeni sektor v letu 2011 zabeležil promet v višini 1 208 milijard EUR, kar je 9,6 % BDP EU-27 in 51,5 % bruto investicij v osnovna sredstva ⁽³⁾.

2.3 V gradbenem sektorju je 3,1 milijona podjetij, od tega 95 % MSP z manj kot 20 zaposlenimi, 93 % pa ima manj kot 10 delavcev.

2.4 Gradbeni sektor je največji delodajalec v evropskem gospodarstvu s 14,6 milijona zaposlenimi leta 2011, ki predstavljajo 7 % vseh zaposlenih in 30,7 % zaposlenih v industriji. Od leta 2008 se stopnja zaposlenosti nenehno zmanjšuje.

2.5 Ob upoštevanju multiplikacijskega učinka (en zaposleni v tem sektorju ustvari nadaljnji dve delovni mesti v drugem sektorju) je v EU 43,8 milijona delavcev, ki so neposredno ali posredno odvisni od gradbenega sektorja.

2.6 Gradbeni sektor so v različnih državah članicah prizadeli enaki ekonomski dejavniki, ki so zlasti naslednji:

— dolgotrajni učinki kreditnega krča, ki so omejili odobravanje posojil,

— umik preostalih ukrepov za gospodarsko oživitev,

— izbruh krize državnega dolga poleti 2010 in

— izvajanje varčevalnih ukrepov po vsej Evropi neposredno po tem.

2.7 Nacionalna prizadevanja so spodkopali ukrepi proračunske in fiskalne konsolidacije ter korenito zmanjšanje naložb v okviru reševanja krize državnega dolga.

2.8 Te razmere so še dodatno omajale že tako šibko zaupanje podjetij in potrošnikov.

2.9 Skupen obseg dejavnosti v gradbeništvu naj bi se leta 2012 po napovedih zaradi upada v vseh segmentih zmanjšal za več kot 2 %.

2.10 Svetovna banka je v neki analizi gradbeništvo navedla med sektorji, kjer se korupcija in organizirani kriminal pojavljata v naslednji obliki:

— oddaja projektov glede na politične interese in ne prek javnih razpisov;

— načini akreditacije za pridobitev spričeval v gradbeništvu.

Države članice EU ugotavljajo pojav korupcije v naslednji obliki:

⁽³⁾ Statistično poročilo Evropske zveze za gradbeništvo (FIEC) R54.

- prakse finančnega inženiringa in zamude pri plačevanju opravljenega dela gradbenih podjetij;
- ohranjanje tehničnih, upravnih ali regulativnih ovir, ki izkrivljajo razpisni postopek.

3. Predlog Komisije

3.1 Cilji predlagane strategije so naslednji:

- obravnava glavnih izzivov, s katerimi se bo gradbeni sektor do leta 2020 soočal na področju naložb, človeškega kapitala, energetskih in okoljskih zahtev, predpisov in dostopa do trgov;
- predložitev kratko- in srednjeročnega akcijskega načrta za obvladovanje teh izzivov.

3.2 Predlog obsega naslednje:

- spodbujanje povpraševanja za trajnostno grajeno okolje, zlasti za obnovo stavb;
- izboljšanje uspešnosti dobavne/vrednostne verige in notranjega trga gradbenih proizvodov in storitev;
- povečanje priložnosti gradbenih podjetij EU na mednarodnih trgih.

3.3 Predlagani akcijski načrt se osredotoča na naslednjih pet ciljev:

- 3.3.1 spodbujanje ugodnih naložbenih pogojev;
- 3.3.2 izboljšanje človeškega kapitala;
- 3.3.3 izboljšanje učinkovite rabe virov, okoljske učinkovitosti in poslovnih priložnosti;
- 3.3.4 krepitev notranjega trga za gradbeništvo;
- 3.3.5 spodbujanje konkurenčnosti gradbenih podjetij EU v svetu;

3.4 za upravljanje se predlaga tristranski strateški forum (Komisija, države članice, zainteresirane strani), ki bo spremljal napredek pri izvajanju strategije.

4. Sedanje stanje v gradbenem sektorju – analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti

4.1 Prednosti

4.1.1 Blažitev učinkov podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter zmanjševanje ekološkega odtisa človeštva.

Gradbeništvo je lokalna in izjemno delovno intenzivna gospodarska dejavnost. Proizvodnje tako ni mogoče seliti v tretje države, kar zagotavlja ohranjanje delovnih mest v EU.

43,8 milijona delavcev v EU-27 je še vedno neposredno ali posredno odvisnih od gradbenega sektorja.

Veliko število mikropodjetij in MSP, ki so dejavna v gradbeništvu, pomeni, da je ta dejavnost globoko zakoreninjena v lokalnih skupnostih ter odraža lokalno tradicijo in kulturo.

V mnogih državah članicah ima gradbeni sektor skupaj z ustanovami poklicnega izobraževanja osrednjo vlogo pri zagotavljanju vajeniških mest za mlade delavce in tako zagotavlja socialno mobilnost.

4.2 Pomanjkljivosti

4.2.1 V mnogih državah se gradbeni sektor sooča s predpisi, ki otežujejo partnerstva med podjetji (npr. predpisi o odgovornosti), z zapleteno vrednostno verigo in visokim potencialom za konflikte in neučinkovitost. To zavira večjo konkurenčnost.

4.2.2 Kljub nedavnim izboljšavam, kot je manifest z naslovom *Building Prosperity for the Future of Europe (Gradimo blaginjo za prihodnost Evrope)*, ki ga je neformalna platforma European Construction Forum (Evropski gradbeni forum) prvotno objavila novembra 2010, nato pa znova januarja 2013 posebej za sporočilo Komisije, sektor še vedno sestavlja tako veliko število različnih zainteresiranih skupin, da je težko usklajevati vsa različna stališča in govoriti z enim glasom na nacionalni ali evropski ravni.

4.2.3 V sektorju se zaradi nizkoobrestnih posojil za gradnjo nepremičnin v nekaterih primerih pojavljajo špekulacije o rasti nepremičninskega trga, kot so jih izkusile številne države članice v prvem desetletju 21. stoletja.

4.2.4 Politični ukrepi za spodbujanje določenih oblik gradnje – kot so fiskalne spodbude za energetsko učinkovito obnovo ali opremljanje, ali zagotovljene odkupne cene, ki podpirajo mikroobjekte za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov – so pogosto nepredvidljivi, kratkoročni in okrnjeni, preden se dobro pokažejo učinki njihovih rezultatov.

4.2.5 Javna naročila se običajno oddajajo na podlagi najnižje cene. Tovrstni pritisk za znižanje ponudbene cene preprečuje podjetjem, da bi v postopke uvajale inovacije ter vlagale v nove in inovativne materiale. Poleg tega javni razpisi pogosto ne dopuščajo predstavitev različic. Skupaj z restriktivnimi zavarovalniškimi sistemi to nadalje ovira večjo inovativnost.

4.2.6 Naložbe v raziskave in razvoj v gradbenem sektorju so v primerjavi z drugimi industrijskimi panogami nizke, razlog za to pa so razdrobljenost sektorja, močna regulacija in strogi predpisi v gradbeni dejavnosti ter tradicionalno nizke stopnje dobička v gradbeništvu. EESO v zvezi s tem opozarja na javnozasebna partnerstva za energetsko učinkovitost, ki združujejo podporo EU za raziskave in razvoj ter financiranje zasebnega sektorja v istem obsegu.

4.2.7 Kljub velikemu napredku v preteklih letih ima gradbeništvo še vedno težave s svojo podobo. Izboljšanje zdravstvenih in varnostnih razmer je še vedno prednostna naloga. Gradbeništvo na splošno kljub upadu gospodarske rasti še vedno ne pritegne dovolj velikega števila usposobljenih inženirjev z univerz. Ta problem se bo še povečal zaradi demografskih sprememb. Sektor mora sam rešiti ta problem, ki ga ima s podobo, in pritegniti mlade usposobljene delavce.

4.3 Priložnosti

4.3.1 Energetska učinkovitost stavbnega fonda je izjemna priložnost za sektor, da z obstoječimi tehnologijami poveča dejavnost. Vendar pa morajo nacionalne vlade uvideti ta potencial in zagotoviti potrebno finančno podporo in davčne spodbude.

4.3.2 Države članice in Evropska unija bi morale usklajevati velike investicijske programe na področju izgradnje kritične infrastrukture in stavb, ki presejajo zneske, predlagane v naslednjem večletnem finančnem okviru za instrument za povezovanje Evrope.

4.3.3 Ob ustreznih regulativnih in finančnih spodbudah lahko sektor srednje- do dolgoročno pripomore k trajnostnemu, nizkoogljičnemu gospodarstvu.

4.3.4 Gradbeništvo bo pri reševanju izzivov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v ospredju.

4.3.5 Razvoj novih tehnologij na podlagi IT, kot je informacijsko modeliranje zgradb (*building information modelling*), pripomore k spodbujanju inovacij in večji učinkovitosti v sektorju.

4.4 Nevarnosti

4.4.1 Glavna nevarnost za gradbeni sektor je pomanjkanje javnih in zasebnih naložb, ki je že povzročilo stečaje sicer perspektivnih podjetij in izjemno zmanjšanje zaposlenosti od leta 2008. Nadaljnja recesija v gradbenem sektorju bo povzročila trajno izgubo arhitektov, oblikovalcev, inženirjev in obrtnikov.

4.4.2 V povezavi s tem sta nevarnost za gradbeni sektor tudi starajoča se delovna sila in pomanjkanje usposobljenih mladih delavcev, ki bi jo nadomestili. Podatki iz Nemčije kažejo, da je bilo leta 2011 44 % delovne sile stare več kot 45 let.

4.4.3 Še ena grožnja je prihod ponudnikov iz tretjih držav na trg javnih naročil EU. Ta podjetja, ki so pogosto v državni lasti, izkoriščajo financiranje matične države za spodkopavanje poštene konkurence, kot je ponazoril primer izgradnje avtoceste A2 na Poljskem leta 2009, ki jo je gradilo kitajsko državno podjetje. Takšna nepoštena konkurenca znižuje gradbeno kakovost in plače lokalnih gradbenih delavcev.

4.4.4 Zaradi pritiskov oblasti k varčevanju pri javnih naročilih se pogosto pojavljajo nenavadno nizke ponudbe. Takšne ponudbe znižujejo kakovost grajenega okolja, ogrožajo socialno blaginjo delavcev in dolgoročno povečujejo stroške.

4.4.5 Gradbeni sektor je že sedaj – in to upravičeno – zelo močno regulirana gospodarska dejavnost, vendar pa bo zakonodaja o gradbeništvu, sprejeta na ravni EU, kontraproduktivna, če ne bo usklajena.

4.4.6 Ena od glavnih značilnosti gradbenega sektorja v EU je visoka mobilnost delavcev. Najem delovne sile iz drugih držav ter zlasti samozaposlenih delavcev in začasno napotenih delavcev se ne sme izkoriščati kot oblika socialnega dumpinga za neplačevanje socialnih prispevkov in izogibanje socialnim obveznostim, ki veljajo v državi gostiteljici.

4.4.7 Ogromen izziv za industrijo gradbenih materialov je prihodnji dostop do surovin in učinkovita raba virov.

5. Stališče ekonomsko-socialnih partnerjev in organizirane civilne družbe

5.1 V stališčih, izraženih na posvetovanju, ki ga je organizirala komisija CCMI 19. decembra 2012, so bili poudarjeni naslednji glavni vidiki:

5.1.1 Komisija je sporočilo objavila ob pravem času in vanj vključila mnoge elemente, ki jih je pričakoval gradbeni sektor.

5.1.2 Predlagana strategija ne vsebuje ukrepov za obvladovanje učinkov, ki jih imajo na sektor podnebne spremembe.

5.1.3 Financiranje projektov in vse pogostejše zamude s plačili sta še vedno pomembni temi na dnevnem redu gradbeništva.

5.1.4 Pereč problem staranja delovne sile v gradbeništvu je treba reševati s privabljanjem mladih usposobljenih delavcev.

5.1.5 Potreben je okrepljen pristop za reševanje glavnih groženj in pomanjkljivosti ter za to, da se zagotovi uresničitev ciljev strategije Evropa 2020 in TEN.

5.1.6 Brez visoke kakovosti zasnove in izvedbe ne bomo dosegli trajnostne gradnje ali trajnostne konkurenčnosti gradbeništva. Visokokakovostne zasnove in izvedbe pa ni mogoče doseči z razpisi, ki temeljijo le na merilu najnižje cene in ne upoštevajo dolgoročnih stroškov.

5.1.7 Javna naročila gradbenih storitev, ki se običajno oddajajo na podlagi najnižjih stroškov, preprečujejo podjetjem, da bi v svoje delovne postopke uvajale inovacije ter vlagale v nove in inovativne materiale. Inovacije dodatno zavirajo tudi zavarovalniški sistemi, ki niso naklonjeni podjetjem, ki želijo povečati raznovrstnost svojih delovnih metod ali uporabljati inovativne materiale.

5.1.8 Med podjetji v državah OECD in BRICS obstajajo neenaki konkurenčni pogoji, za kar je treba poiskati posebne rešitve.

5.1.9 Kot o morebitni spodbudi bi lahko znova razmislili o znižanju DDV za cenovno dostopnejša stanovanja.

5.1.10 Za reševanje zelo specifičnih izzivov, ki pestijo gradbeništvo (zdravje in varnost, usposabljanje, regres itd.), bi bilo treba v državah članicah tudi nadalje razviti in okrepiti socialno partnerstvo v gradbeništvu, v okviru katerega je bilo ustanovljenih več paritetnih nevladnih organizacij.

5.1.11 Za zmanjšanje posledic korupcije je potreben tudi etični kodeks.

5.1.12 Potrebno je okrepljeno komuniciranje o naložbeni politiki, da se izboljšajo strategije podjetij, ki sedaj večinoma temeljijo na kratkoročnem preživetju.

5.1.13 Forum na visoki ravni za gradbeništvo, ki ga je ustanovila Komisija in bo začel z delom januarja 2013, je zelo potreben in vanj bi moral biti vključen tudi EESO.

6. Splošne ugotovitve

6.1 Glavne značilnosti predvidenega razvoja gradbenega sektorja so naslednje:

- energetska učinkovitost stavb, učinkovita raba virov v proizvodnji, promet in uporaba proizvodov za gradnjo stavb in infrastrukture;
- izjemni učinki nizkoogljičnega gospodarstva na gradbeni sektor;
- svetovni izzivi:
  - izkrivljena mednarodna konkurenca,
  - energetska učinkovitost,
  - trajnostne stavbe,
  - pripravljenost na nesreče,

- klima v prostoru,
- predelava, recikliranje in ponovna uporaba stavb in materialov,
- zasnova, ki ustreza potrebam prihodnjih strank,
- staranje delovne sile,
- postopki javnih naročil,
- javno-zasebna partnerstva,
- vprašanja v zvezi z zdravjem in varnostjo pri delu,
- poslovna etika.

6.2 Akterji gradbenega sektorja morajo biti med seboj organsko povezani: gradbena podjetja, načrtovalci, arhitekti, oblikovalci, razvijalci itd. bi morali biti vključeni v področja, kot so financiranje, zavarovanje, javna naročila, trženje in izobraževanje.

6.3 Za odpravo korupcije in organiziranega kriminala gradbenega podjetja predlagajo zapleteno vrsto ukrepov in strukturnih reform, kot na primer:

- odprava sedanjih tehničnih, upravnih in regulativnih ovir, ki izkrivljajo razpisne postopke na področju infrastrukture, gradbenih in montažnih del, s poenostavitvijo konkretnega regulativnega okvira in strogimi obveznostmi za udeležene akterje;
- pregled veljavnih pogodb in plačilnih mehanizmov, ki vključujejo sredstva EU, z izboljšanjem toka dokumentov, povečanjem odgovornosti organov spremljanja in nadzora ter uporabo depozitnih računov za vsak projekt; revizija ter skupno in navzkrižno preverjanje zapadlih plačil in del, ki se sofinancirajo z državnimi in evropskimi sredstvi, za projekte, ki se izvajajo z evropskim financiranjem, tako pri prejemniku kot pri gradbenem podjetju.

V Bruslju, 17. aprila 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE